

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 11.07.2025 nr 1.1-10.1/3250-1

Meie 18.08.2025 nr 2.3-4/25/2512-2

Arvamuse avaldamine eelnõule (Riigieelarve seaduse muutmise seadus)

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile (AKI) arvamuse avaldamiseks riigieelarve seaduse (RES) muutmise seaduse eelnõu (eelnõu). Meil on edastatud eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

Eelnõu § 1 punkiga 53 (kavandav RES § 55¹) sätestatakse volitusnorm, mis lubab Vabariigi Valitsusel või tema volitatud valdkonna eest vastutaval ministril määrusega projektipõhise toetuse andmisega seotud ülesannete täitmiseks asutada toetuste andmekogu ja kehtestada selle põhimääruse. Andmekogus kavandatakse töödelda muu hulgas ka isikuandmeid, sh eriliigilisi isikuandmeid. Seletuskirjas on täpsustatud, et RES § 55¹ lõike 1 alusel on võimalik riigisisese projektipõhise toetuse andmise tingimusi kehtestada erinevatel ministritel ja erinevates valitsemisalades kasutatakse erinevaid toetuse andmisega seotud infosüsteeme või andmekogusid. Sellest võib järeldada, et andmekogusid on võimalik asutada erinevate toetuste menetlemiseks, mis eeldab ka erinevate andmete töötlemist.

AKI arvates ei ole isikuandmete kaitse üldmääruses (IKÜM) sätestatud minimaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtetega kooskõlas olukord, kui seadusandja annab lubava volitusnormiga Vabariigi Valitsusele või ministrile volituse asutada andmekogu ja töödelda selles kõiki RES § 55¹ lg-s 4 nimetatud andmeid nii, et seadusega ei ole kindlaks määratud (vähemalt liigiti), millises andmekogus milliseid isikuandmeid töödeldakse. See toob kaasa võimaluse tõlgendada seadusega sätestatud volitusnormi liiga laialt (nt hakatakse juriidilise isiku toetuse saamise taotluse menetlemisel koguma juhatuse liikme rahvusega seotud andmeid). Seaduse tasandil andmekogu andmekoosseisu kindlaks määramine tähendab seda, et andmekogus tuleb neid ning ainult neid andmeid töödelda. Juhul kui konkreetse andmekogu eesmärgi saavutamiseks ei ole vaja mõnd RES § 55¹ lg-s 4 sätestatud andmekategooriat töödelda, peab see olema seadusest selgelt loetav.

Seaduses olev andmekogu põhimäärust puudutav volitusnorm peab andma andmekogu pidamisele kindlad raamid ehk peab mh loetlema, mida põhimääruses reguleeritakse (nt pidamise kord, andmeandjad, andmevahetus teiste andmekogudega, vastutava/volitatud töötleja ülesanded, juurdepääs ja andmete väljastamise kord, muud korralduslikud küsimused). See regulatsioon ei tohi olla lubava iseloomuga, kuna juhul, kui otsustatakse asutada andmekogu ja selle asutamine on ette nähtu põhimäärusega, siis põhimääruse kehtestamine on andmekogu asutajale kohustuslik. AKI hinnangul peab seadusandja eelnõuga andma kohustava volitusnormi andmekogu põhimääruse kehtestamiseks.

Kavandatava RES § 55¹ lg 4 p-de 3 ja 4 kohaselt kantakse andmekogusse toetuse taotlemise, andmise ja kasutamisega seotud andmed ja otsused ja muud andmekogu pidamise eesmärgiga otseselt seotud andmed. Seletuskirjas on selle kohta täpsustatud, et need punktid eeldavad täpset määratlemist andmekogu põhimääruses, et vältida liigset andmete kogumist ja tagada jätkuvalt andmete minimeerimise põhimõtte järgimine. Nimetatud selgitus aga ei too juurde selgust küsimuses, milliseid andmeid nende punktide all ikkagi silmas on peetud.

Märgime, et PS §-st 3 ja 26 tulenevalt tuleb töödeldavate isikuandmete kategooriad sätestada seaduse tasandil, st isikuandmete osas ei tohi otsustamise õigust anda üle määrusandjale. Palume eelnõu seletuskirjas täpsustada, milliste andmetega tegu on ning kui need andmed sisaldavad isikuandmeid, seda selgemalt seadusega reguleerida (praeguses sõnastuses on p-des 3 ja 4 nimetatud andmete kategooriad liiga laiad), tuues eelviidatud punktides välja töödeldavate isikuandmete liigid.

Kavandatava RES § 55¹ lg 5 esimese lause kohaselt ei ole andmekogus sisalduvad andmed avalikud. Andmekogule on juurdepääs andmekogu vastutaval ja volitatud töötlejal ning andmeandjal enda kohta käivatele andmetele. Selgitame, et andmete avalikkus on reguleeritud avaliku teabe seadusega (AvTS), mille § 3 näeb ette, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. AvTS § 43⁸ lg 1 järgi peavad andmekogus töödeldavad andmed olema avalikult kättesaadavad, kui neile ei ole seadusega või selle alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut. Ehk teatud avalikule teabele võib juurdepääsu piirata seaduses sätestatud korras. Seega kõik avalike ülesannete täitmisel töödeldav teave, on avalik, kui teabe suhtes ei ole juurdepääsupiirangut pandud.

Juurdepääsupiirangute üldised alused on sätestatud AvTS §-s 35 ning tegemist on ammendava loeteluga, va AvTS § 35 lg 1 p-s 19 nimetatud juhul, kui juurdepääsupiirang on kehtestatud eriseaduses. Juurdepääsupiirangu norm peab olema konkreetne ja selge ning sellest peab selguma, miks juurdepääsupiirang kehtestatakse. Seega juhul, kui eelnõuga soovitakse näha ette juurdepääsupiirangu erinormina, peab see olema selgesõnaline ning selle kehtestamise vajadus peab olema põhjendatud. Muidu on tegemist sisutühja sättega, mida reaalelus rakendada AvTS-i rikkumata ei ole võimalik.

Kavandatava RES § 55¹ lg 5 teise lause kohaselt andmekogule on juurdepääs andmekogu vastutaval ja volitatud töötlejal ning andmeandjal enda kohta käivatele andmetele. Sätte sõnastus on natuke segane, kuna jääb arusaamatuks, kas tegemist on ikka andmeandja või andmesubjekti õigusega. Kui tegemist on andmesubjektiga, siis temal on õigus enda andmetega tutvuda otseselt IKÜM art-st 15 ehk seda eraldi seaduses välja tooma ei pea.

Kavandatava RES § 55¹ lg 6 reguleerib andmete säilitamist. Nimelt säilitatakse toetuste andmekogusse kantud andmeid viis aastat arvates toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist, välja arvatud juhul, kui riigiabi reeglitest tuleneb teisiti. Toetuse andmise andmete säilitamise tähtaeg katkeb kohtumenetluse ajaks. Ehk andmete säilitamise tähtaeg on seotud toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemisega. Tulenevalt sellest, et andmekogu eesmärgiks on taotluste menetlemine ehk andmekogu võib sisaldada ka nende taotlejate andmeid, kellele ei ole toetust jagatud. Seda arvestades jääb arusaamatuks, kuidas sellisel juhul andmed säilitatakse ja millal kustutatakse. Palume regulatsiooni vastavalt täiendada.

Kavandatav RES § 53³ lg 1 näeb ette võimaluse anda ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt füüsilistele isikutele riigisest sotsiaaltoetust, mille andmine ei ole ette nähtud seaduse või muu õigusaktiga, kui selleks on valitsemisala eelarves vahendid ette nähtud. Sama paragrahvi lg 2 täpsustab, et ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt antava riigisese sotsiaaltoetuse andmise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. AKI peab vajalikuks rõhutada, et sellise korra ja tingimuste määramisel tuleb töödeldavate isikuandmete osas jääda seadusega ette antud raamidesse ehk sellise toetuse menetlemise kord ei tohi ette näha

laiemat isikuandmete koosseisu, kui seadus lubab.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Irina Meldjuk
Irina.Meldjuk@aki.ee
627 4108